

De Staatssecretaris van Defensie,
de heer G. Tuinman
Postbus 20.701
2500 ES DEN HAAG

Uw brief van: -
Uw kenmerk: -
Ons adres: Postbus 1
9100 AA Dokkum
Ons telefoonnr: (0519) 29 88 88
Ons whatsapp nr: (06) 120 830 46
Ons e-mailadres: info@noardeast-fryslan.nl
Ons kenmerk: 2024-019231
Website: www.noardeast-fryslan.nl
Behandeld door: Leo Woudstra
Datum: 21 oktober 2024
Datum verzending: 25 oktober 2024

Onderwerp: Nationaal Programma Ruimte voor Defensie

Excellentie,

Op 17 oktober jl. bent u naar Fryslân gekomen voor een overleg met de (betrokken) Friese bestuurders van mede-overheden en wel over de ruimtebehoeften van Defensie in onze provincie. Vanuit onze gemeente nam de portefeuillehouder Defensie, burgemeester J.G. Kramer, deel aan dit overleg, dat als goed en constructief werd ervaren.

U heeft er dan ook zeker goed aan gedaan om hier te horen wat er zoal leeft in de gebieden die optioneel in beeld zijn. In ons geval is dat de Kollumerwaard, die in beeld is voor een zogeheten SIC-munitieopslag en een springterrein.

Nu uw tijd voor het bestuurlijk overleg begrijpelijkerwijs beperkt was, nemen wij graag de vrijheid om nog eens goed naar voren te brengen wat er vanuit ons lokale perspectief te zeggen is van die locatie-opties. Dat doen we uiteraard in het besef dat er in dezen sprake is van een zeer te begrijpen noodzaak om ruimte voor Defensie te zoeken. Daar kunnen en willen wij onze ogen zeker niet voor sluiten. Maar daar waar u in hoge mate oog heeft voor de versterking van de nationale krijgsmacht uit een oogpunt van de taak om het Nederlands grondgebied en dat van de bondgenoten te beschermen, kijken wij uiteraard naar de impact daarvan op de lokale leefomgeving. En voor de zich daar bevindende woon-, werk en leefgemeenschap willen wij handelen naar de kerntaak van de Omgevingswet door te zorgen voor een *veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit*.

Algemeen

Ter voorbereiding op genoemd overleg hebben wij van uw zijde een concept-vertrouwelijk notitie ontvangen waarin werd ingezoomd op 'mogelijk voorlopige voorkeursalternatieven'. Daar hebben wij uiteraard kennis van genomen hetgeen tot kanttekeningen onzerzijds heeft geleid. Die zijn gedetailleerd van aard en variëren van een verschrijving tot een kritische noot op de weging van een bepaald lokaal belang uwerzijds.

Ons voorstel is dat die ambtelijk worden gedeeld, zulks in de verwachting dat één en ander dan nog wel wordt meegenomen in de verdere verfijning van het lopende proces.

Kollumerwaard

Nog voor de afsluiting van de Lauwerszee in mei 1969 was er in de wat thans de Kollumerwaard is al sprake van landaanwinningswerken; dat heeft uiteindelijk geleid tot het hoogwaardig landbouwareaal van de huidige omvang.

In het deel met een hoog natuuraccent werd in 1986 de kruitfabriek Muiden Chemie opgericht, die er slechts 4 jaar gevestigd is geweest. Dat feit zal er waarschijnlijk aan bijgedragen hebben dat Defensie rond die tijd plannen had om te komen tot het aldaar creëren van een militair oefenterrein. Die plannen kwamen begin jaren negentig tot een stop, waarna er werd gekozen voor de Marnewaard dat sindsdien als zodanig in gebruik is en zelfs is uitgebreid.

Vanwege de hoogwaardige grond, de efficiënte verkaveling en egalisatie, de infrastructuur en de strategische ligging tussen de provincies Fryslân en Groningen kwam het in 1991 wel tot vestiging van de huidige proefboerderij door de Stichting Proefboerderijen Noordelijke Akkerbouw (SPNA). Sindsdien wordt daar belangrijk en betekenisvol werk verricht voor de landbouw in Nederland, en wel in een mate dat het ook mondiale uitstraling heeft. In het noorden van Nederland is er sprake van een verdergaand proces van verzilting. In de setting van de proefboerderij wordt er dan ook langjarig geëxperimenteerd met landbouwmethodes en -producten die voor aanhoudend hoogwaardige voedselproductie van betekenis zijn; ook daar zit een mondiale component aan. Dit zijn onder andere de initiatieven die er aan bijdragen dat Nederland op de kaart staat voor wat betreft de voedselproductie en de kwaliteit daarvan.

De proefboerderij is voor dit alles dan ook op de juiste plaats gelegen. De gronden zijn van hoge landbouwkwaliteit. (kalkrijke nesvaaggronden; zware zavel / kalkrijke poldervaaggronden; lichte klei / kalkrijke polder-vaaggronden; lichte zavel, wat er voor zorgt dat er sprake is van lutumgehalte van rond van de 25%, met een gemiddelde afslibbaarheid van 30%, een kalkpercentage van rond de 5% en een organische stofgehalte van 2%). Verplaatsing zou minimaal langjarige experimenten verstoren, laat staan de nagenoeg onmogelijke verwerving van een gelijkwaardige locatie.

In hetzelfde gebied is er overigens ook nog sprake van ander eigenaren/gebruikers, voor wie het bovengenoemde in zekere zin evenzeer geldt. Dat is ook het geval voor de over de v.m. zeedijk gelegen agrarische bedrijven (o.a. biologische) zowel aan de Friese als de Groningse kant. Als wonen/werken daar beïnvloed gaan worden door beperkingen vanuit de Defensie-locatie(s) raakt dat ook aan een gewaardeerde landbouw-functie van het gebied en aan het voor onze regio belangrijke aspect werkgelegenheid.

Maar er wordt door uw locatie-opties meer functies geraakt. Zonder uitpuittend te willen zijn wijzen wij in dit kader op de hogelijk gewaardeerde natuurfunctie van het onmiddellijk aangrenzende *Nationaal Park Lauwersmeer*, dat ook deel uitmaakt van het **Natuur Netwerk Nederland**. Die kwalificatie maakt dat de natuur daar voorrang moet krijgen in een vorm dat het als het ware een ketting vormt met andere hoogwaardige natuurgebieden, zodat er geen sprake is van geïsoleerde leefgemeenschappen van planten en dieren. In het kader van de biodiversiteit is die ketting van groot belang en krijgt dan ook zelfs vorm doordat het gebied eveneens onderdeel is van het Europese Natura 2000-programma.

De licht- en geluidemissie van een munitieopslag en een springterrein zullen dit natuuraspect zeer negatief beïnvloeden, zo schatten wij – meer dan u in de trechteringsnotitie optekent – in.

Met die hoge natuurwaarde van het Lauwersmeer e.o. hangen de functies recreatie en toerisme nauw samen. Zowel voor onze gemeente als wel voor de buurgemeente, Het Hogeland, is het Lauwersmeer van belang voor de watersport en het natuurtoerisme. En dat zorgt uiteraard weer voor werkgelegenheid in de streek; voor ons en voor meerdere noordelijke gemeenten een factor van belang.

De betreffende locatie-opties liggen boven een gasveld en nabij een gaswinlocatie. De winning uit het gasveld Munnekezijl kent een hogere risicokwalificatie dan gewoonlijk. Dat zou – net als dat in buurprovincie Groningen het geval is – zwaarder gewaardeerd moeten worden, in negatieve zin. De impact van de grootschalige gaswinning in onze gemeente is al groot. Een stapeling van functies die het risico verhoogt is ongewenst.

Het bovenstaande hebben wij zo specifiek willen toelichten om het nadrukkelijk/nadrukkelijker bij u in beeld te brengen in de wegging waar u voor staat. Het bestuurlijk overleg – hoezeer gewaardeerd ook – bood ons onvoldoende ruimte, in de tijd gesproken, om onze zorgen goed in beeld te brengen. In de combinatie van deze brief en het (ambtelijk) uitwisselen van kanttekeningen op uw notitie hopen wij dat onze lokale belangen het juiste gewicht in de schaal leggen.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van Noardeast-Fryslân,

H.J.C.M. Verbunt, MBA
Secretaris

mr. J.G. Kramer
Burgemeester